

W dniach 24-29 września 2022 r. delegacja z Miasta Starachowice wzięła udział w wizycie studyjnej w mieście Bergen w Norwegii w ramach projektu „Kierunek Przyszłość – Starachowicki Program Rozwoju Lokalnego”, finansowanego w 100% z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 oraz budżetu państwa z Programu „Rozwój Lokalny”.

Delegację oficjalnie przywitał w siedzibie Urzędu Miejskiego Prezydent Miasta Bergen - Rune Bakervik, który podkreślił jak ważna dla miasta jest współpraca międzynarodowa i wymiana doświadczeń - Bergen jako drugie największe miasto w Norwegii, słynie z otwartości, innowacyjności i angażowania mieszkańców w życie społeczne. Jestem głęboko przekonany, iż ten projekt doprowadzi do pozytywnych efektów i rozwiązań oraz zainspiruje obie strony do kolejnych wspólnych działań. W odpowiedzi Zastępca Prezydenta Miasta Starachowice ds. Społecznych Marcin Gołębiowski serdecznie podziękował za zaproszenie i możliwość współpracy - Norwegia według wielu międzynarodowych badań i rankingów znajduje się w czołówce państw o najwyższym poziomie jakości życia, dlatego w tej współpracy widzimy szansę do czerpania dobrych rozwiązań do naszego miasta w celu poprawy jakości życia.

Wizyta studyjna skupiała się na 3 obszarach tematycznych - ekologii, edukacji oraz włączania społecznego mieszkańców. Koordynatorami ze strony norweskiej byli:

Vincent Mrimba, Birthe Stenhjem oraz Mary Okland z Departamentu Kultury Urzędu Miasta w Bergen.

Pierwsza część wizyty koncentrowała się na innowacyjnych i ekologicznych rozwiązaniach i inwestycjach w strategicznym rozwoju miasta. W tym celu przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Bergen na początku zaprezentowali nowoczesną oczyszczalnię ścieków Ytre Sandviken, wybudowanej wewnątrz znajdującej się w mieście góry. Po placówce oprowadziła pracująca tam Polka – Natalia Adamczyk, prezentując szczegółowo krok po kroku proces usuwania zanieczyszczeń zawartych w ściekach. Następnie delegacja udała się do 14-piętrowego budynku Urzędu Miejskiego w Bergen, który sam w sobie jest niezwykle interesujący. Opowiedziała o nim Elena Castillo – koordynatorka projektu modernizacji budynku, który został wybudowany w latach 70. XX wieku. W latach 2000 jednak wymagał już generalnego remontu i wtedy postawiono przed mieszkańcami pytanie czy go zburzyć i wybudować nowy budynek czy jednak inwestować w modernizację mimo wyższych kosztów. Zdecydowano zachować stary budynek, którego wnętrza przeszły głęboką metamorfozę, przekształcając poszczególne piętra w nowoczesne przestrzenie typu Open Space, co pozwala teraz generować duże oszczędności oraz podniosło znacznie warunki pracy urzędników i obsługi mieszkańców. Dodatkowymi korzyściami z decyzji o modernizacji budynku były niższe emisje, niż w przypadku budowy nowego budynku.

Kolejny punkt programu to prezentacja dotycząca zielonych strategii w planowaniu przestrzennym miasta. Stina Oseland – Dyrektor Agencji Klimatu w Bergen podkreśliła istotę łączenia gospodarki, polityki, ekologii i społeczności w procesach urbanizacyjnych – Tylko synergia tych wszystkich poziomów gwarantuje sukces danej inwestycji. Bergen posiada obecnie dwie strategie – 2030 i 2050, które są ściśle oparte na Celach Zrównoważonego Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz porozumieniu paryskim. Dzięki poważnemu potraktowaniu celów tam zawartych Bergen stanie się miastem neutralnym klimatycznie przed 2050 r.

Słowa te potwierdziła Maria Molden – Miejski Architekt, która podkreśliła wagę zrównoważonego rozwoju podczas projektowania i budowy nowych budynków i rozwoju przestrzeni miejskiej, a architektura to doskonałe narzędzie w osiągnięciu tych celów. Dlatego architektura musi być zielona, atrakcyjna, inkluzyjna oraz wyróżniająca się. Architekt wskazała szereg inwestycji w mieście, które kiedyś były parkingami czy ulicami a teraz zostały oddane mieszkańcom. Co ciekawe nowoprojektowane budynki w mieście nie posiadają już parkingów, przez co zachęca się mieszkańców do korzystania z transportu publicznego i ścieżek rowerowych.

Natomiast Øyvind Ramberg z firmy projektowej GC Rieber opowiedział i oprowadził po budynku zwanym „Skipet” czyli „Statek”. Znajduje się w dzielnicy Puddefjord i stanowi bramę do Bergen w Gamle Nygårdbro. Budynek jest pierwszym i największym budynkiem komercyjnym w Bergen zbudowanym prawie w całości z litego drewna. Architektura jest wyjątkowa i ekscytująca, gdzie drewno w konstrukcji jest częściowo widoczne. Budynek ten jest bardzo nowoczesny jest bardzo ważnym czynnikiem przyczyniającym się do innowacyjnej ochrony środowiska.

Delegacja odwiedziła także Park Miejski w Bergen, choć wykonany w stylu londyńskim to posiada dużo analogii ze Starachowickim Parkiem, ponieważ kilka lat temu był miejscem zdegradowanym, gdzie mieszkańcy bali się wchodzić. O rewitalizacji tej zielonej przestrzeni opowiedzieli nam Odd-Erik Dahl oraz Bodil Nævdal, zwracając uwagę na konieczność systematycznego organizowania imprez kulturalnych, sportowych i społecznych w tym miejscu aby pobudzać aktywność społeczną.

Dzień zakończyła prezentacja o Eko Szkole w Bergen – Holen Skole, budowanej w latach 2019-2021, a przedstawionej przez Jana Johannessena – Koordynatora tego projektu, który przedstawił główne założenia, rozwiązania technologiczne, ale także problemy, które miasto napotkało. W dalszej części wizyty studyjnej, delegacja miała okazję do odwiedzenia tej szkoły i zobaczenia jak funkcjonuje tam grono pedagogiczne oraz uczniowie. Szkoła wywarła ogromne wrażenie na uczestnikach i wiele rozwiązań na pewno zostanie zaimplementowanych podczas modernizacji starachowicki szkół, na czele ze Szkołą Podstawową nr 11, która jako pierwsza

będzie miała szansę stać się Eko Szkołą – też dzięki współfinansowaniu z funduszy norweskich. Po szkole oprowadziła Dyrektor Linda Stub Nilsen opowiadając też o systemie edukacji w Norwegii i metodach nauczania.

Następny dzień stał pod znakiem „Rozwoju zrównoważonych społeczności lokalnych, w tym zapewnianie działań kulturalnych, ulepszenia lokalnych środowisk, tworzenia miejsc pracy i znaczenia współpracy interdyscyplinarnej”. W tym celu delegacja spędziła czas w dzielnicy Ytre Arna na północnym-wschodzie Gminy Bergen, która liczy około 3 000 mieszkańców. Program rozpoczęła wizyta w Arna Industrihus – byłej fabryki wełny, jednej z największych w zachodniej Norwegii, która została przekształcona w przestrzeń biurową, magazynową, przemysłową i kreatywną. W 1978 roku Hjalmar B. Dahl kupił puste budynki fabryczne po fabryce wełnianej AS Arne Fabrikker. Założył Arna Industrihus i przekształcił lokale w wynajem dla różnych firm. Dziś dom przemysłowy jest nadal własnością rodziny, a dzisiejszej działalności opowiedziała jego córka Elna-Nini von Erpecom-Dahl - Chcemy, aby Arna Industrihus przyczyniała się do tworzenia tętniącego życiem środowiska dla najemców, społeczności lokalnej (w szczególności Ytre Arna) i ogólnie regionu Bergen. Oprócz aranżacji budynków pod różne specjalistyczne funkcje, chcemy również ułatwić współpracę między firmami. Wierzymy, że Arna Industrihus z wizją wspólnoty, różnorodności i zachowania elementów historycznych jest teraz na dobrej drodze do stania się nowoczesnym budynkiem przemysłowym z

kulturowym i historycznym tłem.

O całym obszarze opowiedzieli za to Mary Økland i Torben Blindheim, którzy pracują w Ytre Arna tworząc i realizując „Area Based Development Program”. Powtórzyli oni konieczność wdrażania celów zrównoważonego rozwoju, budowaniu zaufania na linii urzędnik – mieszkaniec, konsultacji społecznych, ankiet, prezentacji i wyznaczenia lokalnych liderów i koordynatorów do pracy w środowiskach lokalnych.

Głównymi celami tego programu są:

- Przyczynianie się do tego, aby więcej osób postrzegało Ytre Arna jako atrakcyjne, bezpieczne i kolorowe miejsce
- Organizowanie dla większej liczby osób kontaktów z innymi w środowisku lokalnym w dobrych miejscach spotkań (na zewnątrz i wewnątrz)
- Przyczynianie się do większego uczestnictwa mieszkańców w obiektach rekreacyjnych i aktywności fizycznej
- Stymulowanie modernizacji obszaru śródmiejskiego poprzez rozwój zabudowy mieszkaniowej, życia lokalnego, kulturalnego, handlu i przemysłu
- Przyczynianie się do poprawy umiejętności językowych wśród dzieci i młodzieży w Ytre Arna

Doskonałym uzupełnieniem tych prezentacji były doświadczenia Polki mieszkającej w Bergen – Kamili Warciak, która prowadzi tam swoją Fundację – Beatus Cras i animuje mieszkańców, w tym Polaków, Ukraińców czy Norwegów. Delegacja miała też okazję wizytować Centrum Wypoczynku i Wsparcia Uchodźców z Ukrainy.

Następnie grupa zwiedziła największego pracodawcę w Ytre Arna – Fabrykę Oleana, która od 1992 r. szyje ubrania. W placówce znajduje się także muzeum społeczności lokalnej Ytre Arna.

Na zakończenie dnia zaprezentowano Dom Kultury w Ytre Arna - Arna og Åsane Kulturkontor, gdzie mieści się klub młodzieżowy, biblioteka, centrum wolontariatu, muzeum oraz kawiarnia. Przewodnikiem był John-Kristian Øvrebø, który opowiedział o Roli lokalnych organizacji kulturalnych w rozwoju społeczności lokalnych. O działaniach wolontariackich natomiast opowiedziała Siv Johansen z Stowarzyszenia The Bread & Circus (Ytre Arna Brød & Sirkus).

Ostatnie dwa dni to czas edukacji. Oprócz wizyty we wspomnianej wcześniej Hølen Skole, odwiedzono szkołę Damsgård z 2018 r. oraz Ny-Krohnborg z 1924 r. a zmodernizowaną w 2012 r. W tej ostatniej mieści się także przedszkole oraz dom kultury. Norwegowie opowiedzieli o ich podejściu do edukacji czyli szkole „holistycznej”, czyli nie tylko placówce edukacyjnej ale także o tym, że szkoła powinna być sercem społeczności lokalnej, współpracą różnych wartości, w tym środowiskowych.

Dyrektor szkoły Ny-Krohnborg Kari Eng, mówiła o włączeniu społecznym w wielonarodowym środowisku oraz zielonych rozwiązaniach, Laila-Sofie Osland, Dyrektor Szkoły i Przedszkola Møhlenpris opowiedziała o angażowaniu społeczności lokalnej po godzinach pracy placówki, a Melissa Venge ze Szkoły Liland o Eko ogrodach.

Wizyta studyjna była kolejnym elementem szerokiej współpracy bilateralnej Gminy Starachowice z Miastem Bergen, zapoczątkowanej na etapie przygotowywania projektu w 2020 r. Na przełomie maja i czerwca przedstawiciele Miasta Bergen gościli w Warszawie i Starachowicach podczas inauguracji projektu, kiedy też została podpisana umowa o współpracy. Działania międzynarodowe potrwają do kwietnia 2024, a już w kwietniu 2023 r. delegacja z Norwegii odwiedzi ponownie Starachowice.

kamil_stanos/norweski/bergen